

6111 SAYILI KANUN İLE İŞVERENLERE GETİRİLEN YENİ İSTİHDAM TEŞVİKİ

Akın ŞİMŞEK^(*)

1 - GİRİŞ

Kamuoyunda torba yasa olarak adlandırılan ve bazı kamu alacaklarının yeniden yapılandırılması ile çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatlarında büyük değişiklikler içeren düzenleme, 6111 sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"¹ şeklinde yasalaşarak yürürlüğe girmiştir.

Yeni düzenleme ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda bir dizi radikal değişikliklere gidilmiş ve aynı zamanda 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda da düzenle-

meler yapılmıştır.

Ülkemizde işsizliğin azaltılması ve istihdamda bölgesel gelişmişlik farkının en aza indirilmesi amacıyla değişik zamanlarda kadınların ve gençlerin istihdamında sigorta prim teşviki uygulaması getirilmiştir. Bu istihdam teşviklerinden sonuncusu olarak da 6111 sayılı Kanun'un 74. maddesi ile eklenen 4447 sayılı Kanun'un geçici 10'ncu maddesi uygulamasıdır. Bu makalemizde torba yasa² ile getirilen istihdam teşvik uygulamasından bahsedeceğiz.

2- TEŞVİKTEN YARARLANILABİLECEK ÇALIŞANLARIN NİTELİKLERİ

4447 sayılı Kanun'un, 6111 sayılı Kanun'un 74. maddesi ile eklenen Geçici 10'ncu maddesi gereğince, 01.03.2011 tarihinden, 31.12.2015 tarihine kadar işe alınan her bir sigortalı için geçerli olmak üzere özel sektör işverenlerince işe alınan ve fiilen çalıştırılanların;

^(*)Rekabet Kurumu, Basım ve Yayın Müdürü

¹ 25.02.2011 tarih ve 27857(Mükerrer) sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış olup, 6111 sayılı Yasa'dan makalemizin devamında "Torba Yasa" olarak bahsedilecektir.

² 6111 sayılı Kanundan makalenin devamında "Torba Yasa" olarak bahsedilecektir.

• İşe alındıkları tarihten önceki altı aya ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumu'na verilen prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olmaları,

• Aynı döneme ilişkin işe alındıkları işyerinden bildirilen prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olmaları,

Şartları ile aşağıda belirtilen diğer koşulları da sağlamak kaydıyla, prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin, işveren hisyelerine ait tutarı, işe alındıkları tarihten itibaren İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacaktır. Bu işveren istihdam destek düzenlemesi;

a) 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan;

1) Mesleki yeterlik belgesi sahipleri için 48 ay süreyle,

2) Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için 36 ay süreyle,

3) Bu belge veya niteliklere sahip olmayanlar için 24 ay süreyle,

b) 29 yaşından büyük erkeklerden, mesleki yeterlik belgesi sahipleri ile mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler için 24 ay süreyle,

c) Mesleki yeterlik belgesi sahibi olan veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitiren kişilerin Türkiye İş Kurumu'na kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde durumlarına göre belirlenen sürelerle ilave olarak 6 ay süreyle,

ç) 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a sigortalısı (Eski SSK) olarak çalışmakta iken, 01.03.2011 tarihinden sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek

öğretimi bitirenler için 12 ay süreyle,

d) 18 yaşından büyüklerden yukarıdaki niteliklerden hiç birini taşımayan kişilerin Türkiye İş Kurumu'na kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde 6 ay süreyle,

Uygulanacaktır. Mesleki yeterlik belgesi sahibi olmaları veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmeleri nedeniyle destek unsurundan yararlanabilmek için sigortalıların sahip oldukları mesleki yeterlik, mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretim kurumları veya Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarına ilişkin belgelerde belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınmaları ve/veya çalışıyor olmaları gerekmektedir.

Sözü edilen istihdam destek unsurundan aynı sigortalı için bir kez yararlanılabilecek, sigortalı destek süresini tamamlamadan işsiz kalırsa, kalan süreden yeniden yararlanamayacaktır. Ancak yukarıdaki (a) bölümü kapsamına girenlerin, aynı kapsamda yeniden işe alınmaları ve bu dönemde;

✓ Mesleki yeterlik belgesini almaları,

Veya

✓ Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi veya Türkiye İş Kurumu'nca düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmeleri,

Halinde destekten yeniden yararlanabilmeleri mümkündür. Bu durumda istihdam teşvik desteğinden ilk yararlanma süresi, ikincisinden düşülecek ve toplam yararlanma süresi en son yararlanılan destek için durumuna göre öngörülen süreyi aşamayacaktır.

3- TEŞVİK TEN YARARLANACAK

İŞVERENLER

Bu işveren destek düzenlemesi kapsamında

işveren hissesine ait primlerin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanabilmesi için işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak; 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na vermesi, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarını yasal süresi içinde ödemesi ve teşvik kapsamına giren sigortalının işe alındığı işyerinden dolayı Sosyal Güvenlik Kurumu'na prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması gerekmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'na olan prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun' un "Tecil" başlıklı 48'inci maddesine göre tecil ve taksitlendirilmiş veya ilgili diğer kanunlar uyarınca prim borçlarının yeniden yapılandırılmış ve taksitlendirilmiş olması, bu tecil, taksitlendirme ve yeniden yapılandırma devam ettiği sürece işverenlerin bu teşvik düzenlemesinden yararlanmasına engel teşkil etmemektedir.

Ayrıca bu istihdam teşvik düzenlemesi 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında bulunanlarla aynı şartlarda olmak üzere 506 sayılı Kanun'un geçici 20'nci maddesi kapsamındaki sandıkların³ statülerine tabi personeli için de uygulanacaktır.

4- TEŞVİKTEN YARARLANAMAYACAKLAR

Öncelikle genel olarak diğer istihdam teşvik düzenlemelerinde olduğu gibi bu istihdam teşvik düzenlemesinden de çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak;

- 5510 sayılı Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna vermeyen işverenler,
- Sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarını yasal süresi içinde ödemeyen işverenler,
- Teşvik kapsamına giren sigortalının işe alındığı işyerinden dolayı Sosyal Güvenlik Kurumu'na prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunan işverenler,

Yararlanamayacak olup bu istihdam teşvik düzenlemesi;

- 5335 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara⁴ ait işyerleri,
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanun'dan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri,
- Sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar,
- Yurt dışında çalışan sigortalılar,

Hakkında uygulanmayacaktır. Ayrıca 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası

³ Bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birlikler personeli için kurulmuş bulunan sosyal güvenlik, sigorta ve emeklilik sandıkları.

⁴ Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklar.

Kanunu gereğince yapılan kontrol ve denetimlerde, çalıştırdığı kişileri sigortalı olarak bildirmediği tespit edilen işverenler de bir yıl süreyle bu istihdam teşvik düzenlemesinden yararlanamayacaktır.

5- SONUÇ

Torba yasa ile getirilen bu istihdam teşvik destek düzenlemesi 5510 sayılı Kanun'un 81'inci maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi gereğince 4/1-a sigortalılarını çalıştıran özel sektör işverenlerinin, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarın Hazinece karşılanması uygulaması sonrasında kalan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait oranı üzerinden uygulanacaktır.

Bu kapsamda İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanan sigorta prim tutarları, gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınmayacaktır.

Bu düzenleme ile daha önce sona ermiş olan 18-29 yaş arasında erkek ve 18 yaşından büyük kadınları yeni işe alan işverenlere uygulanan istihdam teşvik uygulaması yeniden uygulanmaya koyulmuştur. Burada en dikkat çekici uygulama ise 5510 sayılı Kanun'un 4/1-a sigortalısı (Eski SSK) olarak çalışmakta iken, 01.03.2011 tarihinden sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi bitirenler için 12 ay süreyle istihdam teşvik uygulamasıdır.

Düzenlemeye ilişkin yönetmelik, tebliğ veya genelge gibi ikincil mevzuatın bir an önce yürürlüğe konulması ile konu işverenler açısından tamamen açıklığa kavuşacak ve kapsamdaki işverenler bu uygulamadan yararlanmaya başlayacaklardır.

